

Onderwerp

Weerkrachtig Zuid-Holland, Adaptatiestrategie voor een
klimaatbestendig Zuid-Holland

Bestuurlijke samenvatting van het voorstel

Hierbij bieden wij u onze provinciale klimaatadaptatiestrategie “Weerkrachtig Zuid-Holland” aan. Deze strategie is het resultaat van de Verkenning Klimaatadaptatie zoals opgenomen in de Programmering Omgevingsbeleid. Ook bodemdaling maakt onderdeel uit van deze verkenning. Voor het omgaan met bodemdaling hebben we onze aanpak beschreven in onze brief PZH-2018-645897730 d.d. 15 mei 2018. Onze verkennende aanpak op het thema klimaatadaptatie hebben wij beschreven in onze brief PZH-2017-613911196 d.d. 22 november 2017.

In deze verkenning, die wij “Adaptieve Delta” hebben genoemd, hebben we in samenwerking met een veelheid van partners in Zuid-Holland (gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen, groen- en natuurorganisaties, drinkwaterbedrijven, veiligheidsregio’s, bouwpartijen etc.) diverse activiteiten verricht, stresstesten mogelijk gemaakt, gestimuleerd en uitgevoerd, onderzoeken gedaan en samenwerkingsafspraken gemaakt. Als bijlage bij de strategie is een rapportage gevoegd met een overzicht van de uitgevoerde activiteiten, gerealiseerde producten en de daarmee geboekte (tussen-) resultaten.

Inmiddels staan klimaatadaptatie en bodemdaling provinciebreed hoog op de agenda. Door onze aanpak is een effectieve samenwerkingsstructuur ontstaan tussen de verschillende publieke en private partners in Zuid-Holland: alle gemeenten en waterschappen zijn betrokken, maar ook veiligheidsregio’s, natuur- en terreinbeherende organisaties, drinkwaterbedrijven, bouwpartijen en andere relevante partners. Provincie Zuid-Holland wordt landelijk gezien als koploper in het concreet invulling geven aan samenwerking en versnelling van klimaatadaptief handelen.

De provinciale klimaatadaptatiestrategie “Weerkrachtig Zuid-Holland” geeft aan langs welke lijnen en in welke rol wij de komende jaren verder invulling zullen geven aan de afspraken die de gezamenlijke overheden in het kader van de Deltabeslissing en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie hebben gemaakt om uiterlijk in 2020 klimaatadaptief te handelen en in 2050 Nederland klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. Onze aanpak is integraal en betreft daarom niet één specifieke portefeuille of vakgebied.

Daarnaast vormt deze klimaatadaptatiestrategie de start voor het inhoudelijk ontwikkelen van een module klimaatadaptatie die na vaststelling kan worden opgenomen in ons vernieuwde Omgevingsbeleid. Wij vragen u daarom om deze klimaatadaptatiestrategie te benutten als startpunt voor de ontwikkeling van de module klimaatadaptatie die wij in goed overleg met onze partners zullen voorbereiden.

Voor de verdere uitvoering van de klimaatadaptatiestrategie, het in gang zetten van nieuwe activiteiten en personele inzet zullen wij middelen vanuit bestaande budgetten blijven inzetten zoals wij ook in het afgelopen jaar hebben gedaan. Om de bereikte versnelling op dit nieuwe thema met onze partners ook de komende jaren onverminderd vast te kunnen houden, zijn voor de komende jaren extra middelen nodig. Of deze extra middelen kunnen worden vrijgemaakt is mede afhankelijk van de ambities die u en de nieuwe coalitie na de verkiezingen op dit thema hebben.

Inhoud

Eén van de zes richtinggevende ambities in onze ontwerp-Omgevingsvisie is de ambitie 'Naar een klimaatbestendige delta'. We willen onze fysieke leefomgeving zo inrichten dat deze klimaatbestendig blijft. Dit vanuit het besef dat Zuid-Holland met haar ligging onder zeeniveau, intensief gebruik van land en water, grote economische belangen, ecologische rijkdom en grote bevolkingsdichtheid extra kwetsbaar is voor de gevolgen van klimaatverandering.

Het jaar 2018 heeft laten zien dat het rekening houden met weersextremen en bodemdaling in de veranderende klimatologische omstandigheden echt nodig is. Het jaar begon met extreem hoge waterstanden in onze rivieren; het voorjaar kenmerkte zich door hevige hoosbuien met veel wateroverlast; in de periode mei t/m september werden diverse warmterecords gebroken en de droogte afgelopen zomer leidde landelijk tot watertekorten. De waterstanden in de rivieren waren daarvan half oktober 2018 nog steeds niet hersteld. De gevolgen van deze weersomstandigheden vertaalden zich – naast mooie zomerse taferelen – ook in waterschade, verminderde oogstopbrengsten, stremmingen voor de scheepvaart en natuurschade.

In de strategie geven wij op zes voor de provincie inhoudelijk relevante thema's aan hoe wij in handelen, samenwerken en beleid ons kunnen voorbereiden op dergelijke extreme weersscenario's in Zuid-Holland en als provincie toegevoegde waarde kunnen hebben om de impact daarvan zo klein mogelijk te houden. De thema's zijn: toekomstbestendige bebouwing, robuuste infrastructuur, groene leefomgeving, waardevol water, adaptieve economie en veerkracht bij weersextremen. Onze aanpak is integraal en betreft daarmee niet één specifieke portefeuille of vakgebied.

Naast een leidraad voor ons eigen handelen als provincie, vormen de zes thema's een belangrijke leidraad om ook gebiedsgericht het gesprek te voeren in de verschillende regio's en te verbinden met de ruimtelijke opgaven die in een gebied spelen. Belangrijke verbindende thema's daarin zijn de energietransitie, de woningbouw/verstedelijkingsopgave en de bodemdalingsproblematiek.

Proces

Met deze strategie sluiten wij de verkenningsfase af, waarbij wij een groot aantal externe partners hebben betrokken. Belangrijk tussenresultaat van deze aanpak is dat er inmiddels een uitgebreid netwerk met relevante externe partijen is ontstaan, dat wij ook bij de verdere uitvoering van deze strategie zullen blijven benutten.

Door op diverse thema's stresstesten uit te voeren hebben we een beeld van onze kwetsbaarheden gekregen en de samenhang met onze andere grote transitieopgaven zoals energietransitie en verstedelijking aangebracht. We hebben een start gemaakt met het voeren van risicodialogen met relevante partners. Provinciebreed brengen wij meekoppelkansen in beeld en verkennen wij met o.a. de veiligheidsregio's hoe we ons kunnen voorbereiden op die situaties waarin het toch mis kan gaan. Wij hebben, in nauwe samenwerking met onze waterschappen, een stimulerende en faciliterende rol aangenomen om ook onze overige partners in staat te stellen provinciedekkend tot stresstesten, risicodialogen en strategieën te komen. De voorliggende strategie is het resultaat van deze stappen.

Deze strategie vormt nu de basis voor een uitvoeringsagenda en bevat concrete beleidsvoornemens om maatregelen te kunnen reguleren en borgen in ons omgevingsbeleid en andere plannen en/of werkprocessen.

Daarmee doorlopen wij provinciedekkend de zeven stappen zoals afgesproken in het nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie:

1. kwetsbaarheid in beeld brengen;
2. risicodialoog voeren en strategie opstellen;
3. uitvoeringsagenda opstellen;
4. meekoppelkansen benutten;
5. stimuleren en faciliteren;
6. reguleren en borgen;
7. (voorbereiden op) handelen bij calamiteiten.

Integratie in het Omgevingsbeleid

In de Programmering Omgevingsbeleid (najaar 2018) staat de module Klimaatadaptatie voor een eerste bespreking met uw Staten aangekondigd voor het eerste kwartaal van 2019. Graag bespreken we dan deze strategie, met name betreffende de onderwerpen waarvoor we voorzien dat daar een beleidswijziging of -aanscherping voor nodig is. In de strategie hebben we aangegeven welke onderwerpen dat betreft en in welke richting we denken voor mogelijke aanpassing. De strategie geeft nog niet de inhoudelijke uitwerking of concrete voorstellen daartoe. Na de eerste bespreking met uw Staten werken we hieraan verder, resulterend in een module klimaatadaptatie die na vaststelling kan worden opgenomen in het provinciale omgevingsbeleid. Deze module willen wij graag in samenwerking en samenspraak met onze partners ontwikkelen in een participatietraject. De klimaatadaptatiestrategie willen we daarvoor benutten als startpunt.

Vervolgproces

Het komen tot een concrete uitvoeringsagenda op basis van deze strategie achten wij een verantwoordelijkheid van een nieuw college na de komende provinciale verkiezingen. De door ons gepresenteerde strategie biedt richting, maar laat tevens ruimte voor de nieuwe Staten en het nieuwe college om ambities en prioriteiten te stellen en de mate van de daarbij behorende inzet te bepalen.

Uit onze tot nu toe gevolgde aanpak is gebleken dat de provincie vooral het verschil kan maken door middelen in te zetten om partijen, opgaven en kennis te verbinden, te faciliteren en te stimuleren. Mede door deze inzet heeft er in Zuid-Holland een grote versnelling kunnen plaatsvinden op dit thema. Inmiddels is ook helder dat het thema nog niet zodanig volwassen is dat deze versnelling ook zonder deze inzet kan worden vastgehouden. Tot de zomer 2019 zullen wij het lopende programma daarom – langs de lijnen van de strategie – voortzetten en een start maken met de uitvoering van de strategie.

Ter uitvoering van onze strategie zetten wij tot de zomer 2019 in ieder geval de volgende (nieuwe) acties in gang:

- Het actueel houden van belangrijke ondersteunende producten zoals de klimaateffectlas en de klimaatatlas met stresstestkaarten;
- Afronding van nog een aantal lopende stresstesten en onderzoeken in samenwerking met Deltares;
- In gang zetten van de gesprekken met partners over en inhoudelijke ontwikkeling van een module klimaatadaptatie voor ons omgevingsbeleid;
- Uitwerken van de afspraken uit het Convenant Klimaatadaptief Bouwen tot concrete instrumenten en minimumprogramma van eisen nieuwbouw;
- Komen tot samenwerkingsafspraken met de ruim 80 woningbouwcorporaties in Zuid-Holland in relatie tot renovatie van bestaande woningen (30% v.d. totale woningvoorraad);
- Versterken van onze samenwerking met de 4 veiligheidsregio's op dit thema;
- Uitvoeren van een pilot waterberging op het dak ons provinciehuis;
- Toepassen van klimaatadaptieve maatregelen bij onze eigen infrastructuur;
- Stimuleren van vergroening van zorginstellingen ter bescherming van vooral kwetsbare groepen (ouderen, zieken) tegen hittestress;
- Voortzetten uitvoering werkprogramma bodemdaling.

Financiën en dekking

In de begroting 2019 is in Programma 1 € 0,5 miljoen opgenomen ter intensivering op het thema klimaatadaptatie, waarmee wij in ieder geval de nog lopende onderzoeken en stresstesten kunnen afronden. (Voor afronding van het programma bodemdaling zijn apart middelen opgenomen in de begroting; hiervoor verwijzen wij u naar onze brief PZH-2018-645897730 d.d. 15 mei 2018).

Voor de verdere uitvoering van de klimaatadaptatiestrategie, het in gang zetten van nieuwe activiteiten en personele inzet zullen wij middelen vanuit bestaande budgetten blijven inzetten zoals wij ook in het afgelopen jaar hebben gedaan. Gezien het integrale karakter van klimaatadaptatie betreft het verschillende budgetten in verschillende portefeuilles, afhankelijk van het thema waarop de betreffende inzet of activiteit betrekking heeft.

Voor een deel van onze activiteiten zullen wij inzetten op cofinanciering door het rijk, dat vanaf 2019 € 26,7 miljoen beschikbaar stelt aan de decentrale overheden voor procesondersteuning, kennisontwikkeling, kennisdeling en pilots. Dit is één van de afspraken in het onlangs door Rijk, Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG), Unie van Waterschappen (UvW) en

Interprovinciaal Overleg (IPO) ondertekende Bestuursakkoord Klimaatadaptatie¹ (zie ook onze brief PZH-2018-667923154 d.d. 20 november 2018).

Vanaf 2021 is de verwachting dat er op basis van cofinanciering ook uitvoeringsmiddelen, in de orde van € 300 miljoen, landelijk beschikbaar komen van het Rijk via een wijziging van de Deltawet en uitbreiding van het Deltafonds. Ook dit is één van de afspraken in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie. Voorwaarde is dat ook de decentrale overheden inzetten op een gezamenlijke bijdrage van € 300 miljoen bovenop de reguliere investeringen. In 2020 zullen nadere afspraken worden gemaakt over een tijdelijke impulsregeling ter uitwerking van deze afspraken.

Om de bereikte versnelling op dit nieuwe thema met onze partners ook na 2019 onverminderd vast te kunnen houden en om vanaf 2021 in aanmerking te kunnen komen voor cofinanciering van projecten in Zuid-Holland, zijn extra middelen nodig. Of deze extra middelen kunnen worden vrijgemaakt is mede afhankelijk van de ambities die de Staten en de nieuwe coalitie na de verkiezingen op dit thema zullen hebben.

Wij zien de volgende mogelijkheden voor een versnelling voor de komende coalitie-periode:

- Blijven inzetten op verbinden en stimuleren van partijen, kennis en innovaties;
- Matchen van voor Zuid-Holland beschikbaar komende middelen uit het Deltafonds zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie;
- Versnellen van investeringen voor inrichting, beheer en maatregelen op het gebied ruimtelijke adaptatie met en door onze partners;
- Inzetten van versnellingsmiddelen ten behoeve van klimaatadaptieve nieuwbouw;
- Inzetten van versnellingsmiddelen ten behoeve van klimaatadaptieve maatregelen door particulieren of voor het eigen provinciale bezit (vastgoed, infrastructuur);
- Zelf initiëren en financieren van grote investeringen en icoonprojecten in Zuid-Holland.

De extra inzet kan worden gefinancierd door specifiek middelen hiervoor vrij te maken of door het anders inzetten of beter richten van bestaande middelen. Mede op basis van eventuele afspraken hierover in de coalitiebesprekingen na de verkiezingen, komen wij graag medio 2019 bij u terug met concrete voorstellen.

¹ <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/publish/pages/155078/bestuursakkoord-klimaatadaptatie.pdf>

Ontwerp-Besluit

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 11 december 2018, met het besluitnummer PZH-2018-670832850;

Gelet op Artikel 143, tweede lid van de Provinciewet;

Besluiten:

1. De door het College van Gedeputeerde Staten vastgestelde provinciale klimaatadaptatiestrategie "Weerkrachtig Zuid-Holland" aan te wijzen als startpunt voor de ontwikkeling van een module klimaatadaptatie voor het omgevingsbeleid en het gesprek hierover met partners.

Den Haag, 20 februari 2019

Provinciale Staten van Zuid-Holland,

griffier,

drs. E. W.K. Meurs

voorzitter,

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Weerkrachtig Zuid-Holland, Adaptatiestrategie voor een klimaatbestendig Zuid-Holland
- Rapportage programma Adaptieve Delta

Den Haag, 11 december 2018

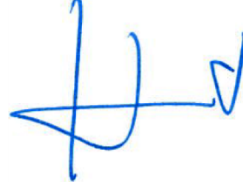
Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit